

HRVATSKI LIST

HRVATSKI LIST* tiska u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli trg. Cuslova 1. Uredništvo: Silasova ulica br. 24 - Odgovorni urednik IVAN MARKON u Puli. - Ruko- pisi se ne vraćaju. Ček. rač. aus. post. št. 26.795.

Izlazi svaki dan u 5 sati jutro.

u Puli, nedjelja 1. rujna 1918.

Broj 1129.

Godina IV.

Od Ljubljane do Zagreba.

U Zagrebu, koncem kolovoza 18.

Ljubljana je posve jednostavan skroman grad, bez osobitih arhitektonskih lepota i onu istu opo- st i jednostavnost u izgledanju grada susrećeš svakodje kod ljudi. To nije narod oduševljenja i epih reči, to nije narod blistavih dosetaka, muzike, zabave, kabareta i igre, taj je grad napučen ljudima, koji rade i šute, a pogotovo mlađa generacija, pripadala jednoj ili drugoj strani. Lično pošto- vanje pojedinih političkih protivnika isključuje u- adašnje ozbiljno doba svaki raskol, svaku razme- iku. To znači, da je slovenski narod danas politički jrcio i da ta nije samo narod već i njegovo razum- ištvo. Slovenci znadu, da zaplijano rublje valja vratiti u kući, i to je ono što naši sretniji banovci ne znadu.

Naš lepi Zagreb međutim imade dva talenta, jedan trigovački, što se razvio tečajem rata, a drugi je politički halabuka. U Zagrebu nije ništa dovoljno radikalno, nijedan list nije dovoljno oštar, nijedna izjava nije dovoljno odrešita, a to nazivaju dobri ljudi politikom! Uzmeš li kojegod novinu u ruke, sa jednom iznimkom možda, "Glas Slovenaca, Hr- vata i Srba" i "Malih Novina" doživiš čes prizore, koji te podsećaju na predratni polemiku sloven- skih liberalaca i klerikalaca i čudom se čudiš. Zar se ovi ljudi nisu ničta naučili u ratu, zar ova škola nije na njih uticala? Sada je "Hrvatska Riječ" iz- mela nekoliko članaka protiv klerikalaca, protiv kap- tolskim "Novinama", koje odlučno stoji uz jugo- slavenski program, ali kojima se ne sme spočitnuti, da se nisu odrekle svojih kulturnih težnja, za koje će se boriti u našoj budućoj slobodnoj državi. Učinila je to po primeru "Hrvatske Njive", koja ređbi, da nema pametnijeg posla, nego da podgriz- nava ovaj stari, više osobni nego li stvarni, "kul- turni" boj između liberalstva i klerikalstva. Zar je u ovim momentima zgodno, da se raspiruje stra- naučke strasti, da se stvara nove protivštine i stranke, kojih imajemo gotovo više nego li političkog sve- snog i organizovanog naroda?

Nema čoveka, što bi znao pregarati ličnu uvredu u interesu stvari, koji bi znao brzdati svoj temperament, kad to stvar traži. Jedan se ruga drugomu i spočitava mu u srcu nesposobnost i glupost, ma sjedio on u istoj stranci, na istoj strani sabora. Kaptolske su "Novine" napisale: tres factum collegium "Neue Freie Presse", "Hrvatska Njiva" i "Hrvatska Riječ", a "Hrvatska Riječ" je jednako duhovito uzvratila, da bi u tom slučaju mogla i ona tvrditi: Tres factum collegium: ljudi oko "No- vina", "Hrvatska Država" i "Zichy - Smrecsanyi".

All mi moramo uzvratiti: Omnes factum col- legium, i jedni i drugi i treći, ovi politički histori- čari bez razlike stranaka, koji sveudilj viku te si utvaraju, da tim vode politiku. U Banovini kao da si nisi svesni, da nisu ličnosti, koje tvore politiku, već narod, da je njihova dužnost, hoće li voditi narod, odreći se onog temperamenta i svojih ličnih hirova. Nije im narod valjda za to poverilo zastup- stva, da jedan spočituje drugome, kako je "infamno lagao" itd. Naši ljudi ne znadu još žalbože pod- rediti svoj lični interes narodnim potrebama, nemadu pojma o odgovornosti svog političkog zvanja.

Ako su političari loši, još su gori vinari. Valjan je novinar onaj, koji bolje drugog psuje. U saboru dovikuje jedan drugome da su "hulje", "lupeni" i "lošvi", u novinama su ljudi beskarak- terni ili podmićeni ili služe tuđim interesima, a govoriš li jednima, drugima i trećima, uveričeš se, da su svi ti razboriti, zreli ljudi sa mnogo spo- sobnosti, koji bi svi mogli koristiti narodu i ideji, samo da znadu govoriti onda, kad je nužno, ali takodjer i u pravo doba šuteti. Un bel tacer non fu mai scritto - a pogotovo ne u Hrvatskoj! Kao boljševici znadu i Banovini valjano rušiti; ali tre- bamo danas graditelje naše budućnosti, i tih nema ili imade veoma malo.

Uzalud je danas pisati o narodnoj koncentraciji, kad nije u Zagrebu moguće skloniti dve sporbene skupine na to, da izdavaju zajednički list i udesiti pisanje novina na takav ton, da bi od- govarao najjednostavnijim formalnim zahtevima učtivosti. Nemojmo čekati, da ne bude prekasno. Započnimo obnovom našega političkoga života tamo, gde je najveća potreba, kod novinstva. Stranke moraju poveriti redakciju svojih glasila takovim lju- dima, koji treznošću i mirnošću pružaju jamstvo, da će se, unatoč svoj protivštini programa, postići ona stvarnost i obzirnost; bez koje će naš javni život dovesti narod u kaotično stanje anarhije. Ne- mojmo se zavaravati. Naše su današnje prilike slične onima tik pred revolucijom u Rusiji. Da prestane ovaj pritisak, što drži na okupu različite stranke,

razbiće strast i nestrpljivost okove i doživet ćemo borbu sviju protiv sviju!

Skraino je vreme! Punom parom natrag! Neka ljudi ne vele, da oni nisu tako hladni i umereni kao što su Slovenci, jer su južnjaci. Ta za to su muževi, da se znadu suspreći i buzdati. Glavni je zahtev, što se mora staviti na onoga, koji hoće vladati, da najpre vlada sam sobom! Moramo postići barem to, što je postigla Ljubljana. Jer Ljubljana je u primeru s Zagrebom oskudan grad ali u političkom je pogledu zreliji.

RATNI IZVEŠTAJI

Austro-ugarski.

Beč, 31. (D. u.) Službeno se javlja: Talijansko bojište: U judkarijama uspešni izvidnički bojevi. Monte Majo (istočno od Pasubija) bejaše jučer pri- vremenom u neprijateljevom posedu. Našu je posadu zasloavala topovska i minska vatra od preko 2 sata, našto je Talijanima uspelo, da provale u naše jarke. Naša odsečna pričuvna odelenja 3. pukovnije tirol- skih carskih lovaca i nasrtajnog bataljuna carskih lovaca predjoše odmah na protunavalu te poduprta od baterija divizija carskih lovaca i od 40. hon- vedake topovske brigade opeta izbacije neprijatelja u kratkom, ogorčenom rvanju. 20. pukovnja ber- sagliera platila je ovaj udarac gubitkom od preko 200 mrtvih i 100 zarobljenika. — Albanija: Ništa nova. — Poglavlja generajnog stožera.

Nemački.

Berlin, 31. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište: Vojna skupina naslednika prestolja Rupprechta i g. o. pl. Böhna: Pretpoljski bojevi na obim stranama Lyse. Neprijateljska izvidnička odelenja, koja sunuše preko Lawe, bila su bačena natrag. Na bojištu jugo- istočno od Arrasa kušao je jučer Englez, da opeta isili prodor. Uz jaku primenu oklopljenih vozova provališe rano u jutro na 20 km širokoj fronti engleske i kanadijske divizije među cestom Arras—Cambrai i jugoistočno od Bapaumea. Wirtember- žani suzbije južno od ceste neprijatelja pred svojim linijama. Zajedno sa renskim bataljunima bacije oni opeta natrag neprijatelja, koji je prodro severno od Hendecourta. Južno od Hendecourta osujetiše ko- njaničke streljačke pukovnije neprijateljevo jurišanje među Vaux—Vrancourtom i Fronycourtom. One opeta osvojiše Hendecourt, koji je privremeno bio izgubljen, predjoše, odbivši neprijatelja, same na naveli te ga bacije natrag na obim stranama Bul- lecourta i preko zapadnog ruba kraja. Južno od Ecourta odbije zapadno-pruske pukovnije u ljutom boju mnogostruke neprijateljeve navale. Samostalni nastup natporučnika Mannsa sa kumpanijama peš. pukovnije br. 175 omogućio je, te je opeta zauzeto privremeno izgubljeno mesto Ecourt. Na obim stra- nama Bapumea osujetiše pruske i sasko te bavorske pukovnije neprijateljski juriš. Popodne je neprijatelj na obim stranama ceste Arras—Cambrai bačio u boj sveže divizije. Ponovna upotreba masa oklopl- jenih vozova i pešadije imala je da dovede do odluke. Kasno na veče odlučila se bitka u naš pri- log. Guste neprijateljeve linije, koje su jurišale iz doline Sensee preko Eterpigny—Haucourta i južno od ceste Vis—Cherisyja, razbiše se u našoj vatri i u ljutom boju iz bliza. Rastreljen je jedan oklopl- jeni voz. Neprijateljeva je pešadija pretrpela velike gubitke. Severno od Somme suzbije su engleske navale među Marvillersom i Cheryem. Gde je ne- prijatelj stigao do naših linija, bacio ga je naš pro- tusunak natrag u njegove izlazne položaje. Severno od Oise napadoše Francuzi jakim silama kanalski odsek među Libremontom i severozapadno od Noyona. Njihove su navale u našoj vatri zaustav- ljene većim delom već na zapadnom bregu. Iz Chau- vignya na istočnom bregu bio je neprijatelj posle- tvrdog boja opeta bačen. Iz Noyona mnogostruko poduzete navale izjaloviše se u vatri ili u protu- udarcu. Žestoki topovski bojevi i pešadijski okršaji na Ailette. Odsečak fronte, izbočen kod glave Posly, povukosmo u kraću liniju Juvigny—Gny—Le Long. Za jučerašnje neprijateljeve navale ostade Juvigny u njegovim rukama. — U dva poslednja dana sastrelismo 52 neprijateljska letala. — cručnik Koennecke izvojsio je svoju 32. poručnik Laumann svoju 28. zračnu pobeđu. — Ludendorff.

* Trst i Jugoslavija. U trščanskom "Lavora- tore" pripočuje "Alfa" o kojem vell uredništvo, da je jedan najinteligentnijih slovenskih drugova, članak pod gornjim naslovom u kom vell: Nakon toga, što se pisalo o "trščanskom problemu" obzirom na pitanje Jugoslavije, ne preostaje mi ništa drugo, nego ponoviti misao, koja mora biti misao svih naš: Talijanskim stanovništvu u Trstu i uopće u

ovim zemljama se mora dati mogućnost, da si od- luči sam svoju budućnost. Trščanski problem se mora rešiti putem sporazuma medjn interesiranim narodima na temelju potpune jednakosti u narod- nim pravima. Trst neka postane slobodno, auto- nomno i neodvisno mesto, koje će biti slobodna državna tvorba, kao Jugoslavija, u budućoj konfe- renciji slobodnih naroda. Takovo rešenje trščanskoga pitanja može biti po mojoj misli dobrostošlo Jugo- slaviji, njezinom zaledju i trščanskom stanovništvu. Treba sporazuma, koji se ne sme temeljiti na pra- vima ili principima većine, već narodne jednako- pravnosti. Obema narodima se mora osigurati tvrdi temelj narodne i gospodarske eksitence i jedan narod kao i drugi mora se energički upreti nena- ravnim nacionalističkim tendencama, koje bi imale svrhu, da poruše temelje sporazuma.

* Preosnova ustava i vlada. Nije ni par sed- mica prošlo, da su se u svet rasturile glasine, da barun Husarek namerava provesti federalizaciju Austrije. Konservativni češki list "Ceh", koji je uvek sklon na pregovore s vladom, doneo je dapače vest, da je Husarekova namera, ustanoviti jugosla- vensku, češku, mađzarsku i nemačku državu u monarhiji. Isti list javlja, da se obzirom nazadnju ust- ovladnim nactima glede ustavne reforme usta- novljuje, da smatra vlada priprave za reviziju ustava uz uzdržanje svih jedinstvenih interesa države kao jednu od svojih najvažnijih zadaća. O svojim na- merama u tom će obr- u javnost bez oklišanja obavestiti. No sadašnje stanje dotičnih predradnja nikako ne dozvoljava, da bi se vladini nacti već sada objavili.

* Plokanja o miru. "Slovenec" piše: Neki bankir, koji je došao u Beč iz Engleske, javio je o utisku u Engleskoj: Oficijelne krugove još uvek vodi nazor, da moraju Nemačku kazniti. Snjima se slažu najširi slojevi stanovništva. Želja, što prilja- njaju za mir su bez vrednosti. Industrijalni krugovi jako žele, da se oduzmu Nemačkoj kolonije. Cecil- lov odgovor dru. Solfu posledica je tih nastojanja. Usprkos Wilsonovom programu posvuda se širi živahna želja Engleske, da se nemačke kolonije više ne povrate. Misi se na to, da se izruče nemačke kolonije Francuskoj. Iz Roterdama se javlja da ras- pravljaju svi londonski listovi pitanje o miru. Tvrdie, da lako Nemačkoj nametnu mir. "Daily Mail" piše: Ne možemo se pogadjati sa ponosnim diplomatima.

* Poljsko pitanje. Iz Krakova se javlja 26. ko- lovoza: Današnje većanje kneza Radzivila sa vo- diteljima poljskih stranaka trajalo je jedan sat i po. Glavni predmet tvorilo je galičko pitanje. Jučer o podne je priredio vodja poljskih konservativaca, knez Lubomirski, na čast knezu Radzivilu zajutrak, kojemu su prisustvovali vodje poljskih stranaka. Na večer se je vršio sastanak kod bivšeg poljskog ministra grofa Bobrzynskog, kojemu je prisustvo- vao takodjer predsednik Poljskoga kola, dr. Tertil, za kojim je knez Radzvil poslao svog posebnog pozvanika. — Iz Varšave javljaju: Poljsko državno veće će se sastati dne 3. rujna, da primi izveštaj kneza Radzivila o njegovim pogadjanjima u nemač- kom glavnom stanu i u Beču. Poljsko državno veće već izradjuje nacti tičući se obrambenog zakona. Pasivistii su izjavili, da će samo onda glasovati za rekrutiranje, ako će to sve biti stvarno odvisno od državnog veća.

* Ratni ciljevi neprijatelja središnjih sila. "Journal de Geneve" saopćuje, da je predsednik Wilson stavio upit na zapadne vlasti i njihove sa- veznike, koji su njihovi ratni ciljevi. Dobio je sle- deći odgovor, u kojem su naznačeni ratni ciljevi alijiraca: 1. Ponovna uspostava Belgije, Srbije i Crne Gore sa odgovarajućom naknadom štete; 2. Ispražnjenje zaposednutih franceskih, ruskih i ru- munjskih područja uz primerenu odštetu; 3. Pov- ratak sviju ugrabljenih područja, koja su nekad pripadala alijircima; 4. oslobodjenje Talijana, Pol- ljaka, Jugoslavena i Čeho-Slovaka od tuđega go- spodstva; 6. Oslobodjenje narodnosti, koje stjenju pod turskom tiranijom; 6. Uredjenje Poljske kao autonomne države; 7. Treba stvoriti garancije pro- tiv pruskoj militarizma. — Spomenuti pri tom valja, da gornju vest donose listovi i ovoj mon- arhiji na dva načina. Nemački listovi pišu: Os- lobodjenje Talijana, Poljaka, S.r.b.a itd., dok ma- đzarski i hrvatski listovi prema mađzarskima donose: Oslobodjenje Talijana, Poljaka, J u g o s l a v e n a . . . ispod tuđinskog gospodstva.

* Sveslavensko većanje u Krakovu. Nemački listovi — bit će od straha — javljaju, da se u bečkim parlamentarnim krugovima govori, da će se u skoro doba obdržavati opetovno sveslavensko saborovanje i to ovaj put u Krakovu. Čehe i Jugo- slavene imali bi pozvati u Krakov svepoljski za-

stupnici. Svečanost će — prema nemačkim listovima — prirediti Glombinski i grof. Skarbek.

*** Jugoslavenski klub protiv novih poreza.** Bečki dopisnik javlja splitskom „Novom Doba“, da je Jugoslavenski klub zaključio u svojoj ljubljanskoj sednici, da nema ni najmanje uzroka, da se vladi dozvole novi porezi. Bilo bi čudnovato, da se za vladin interes zalaže narod, protiv kojega današnja vlada i sistem upotrebljavaju sva državna sredstva. Između ostalima osobito dolazi u obzir porez na vino, jer se, u prvom redu tiče naših krajeva.

*** Sonnino promenio svoje stanište.** Sonnino je primio 24. kolovoza predsednika Jugoslavenskog odbora dra. Trumbića, kojega je već pred tim saslušao u vojničkom odseku talijanski kralj. „Secolo“ javlja: Sonnino je zaključio, da se u pitanju narodne politike umakne. Sonnino i Orlando su se potpunoma sporazumeli, usled čega očekuju, da će Italija pritvrditi engleskoj izjavi o neodvisnosti Čehoslovaka. („Slovenec“.)

*** Kada će svršiti rat?** Pukovnik Repington pisao je ovih dana: Usled mudrosti Amerikanaca opravdano se nadamo, da ćemo moći vojnički stroj Nemačke uništiti 1919. ili 1920. — U istom smislu piše također „Le Temps“. — Malko predugo.

*** Kuba protiv mirovnoj propagandi.** Predsednik Kube izdao je dekret, kojim protiv mirovnoj propagandi interniranjem, deportacijom i zaplenom imetka.

*** Roosevelt za potpunu pobjedu.** Iz Amsterdama se javlja: Roosevelt je u nekom govornom zahtevao, da se mora rat odlučno nastaviti, dok se ne postigne potpuna i silna pobjeda.

*** Koleru u Holmu.** Službeno se javlja, da su u Holmu obolele dve osobe na koleru.

Protuboljševička revolucija u Moskvi.

Atentat na Lenina. — Protuboljševički teror. — Boljševički teror. — Uapšenje Brusilova.

Boljševički izvestiteljski organi kao da bi bili u Austrijskoj školi: Saznajemo, da je stanje Lenina opasno, no ne znamo još da je na nj bilo počinjen atentat. Socijalni revolucionarci zaključili su upotrebiti protiv boljševika ista sredstva, kao i protiv bivšem carskom režimu — nasilje. Boljševici opet pozivlju da se, protiv socijalnih revolucionaraca upotrebi nasilje u velikom stilu, sa strane svetine. Brusilov, poznati sretan general i vodja prodora u Galiciji god. 1916. bio je od boljševika — još ni ne izlečiv ranu — uapšen. Boljševici su tako poštenu, da ne će ni objaviti dokaze protiv starom borcu.

Moskva, 30. (D. u.) Stanje Lenino je ozbiljno, budući da je nastao gubitak krvi. Najbolji su specijalisti pozvani u Kreml. Lenin je postao žrtva atentata. Dve ženske, koje pripadaju socijalno revolucionarnoj stranci, tri put su pucale na nj. Dva hica pogodila su ga u prsa i pluća.

Moskva, 30. (D. u.) Glasa se, da su socijalni revolucionarci zaključili upotrebiti protiv boljševicima isti teror, kao i pre protiv visokim činovnicima carskoga režima.

Moskva, 30. (D. u.) Štampa saopćuje proglas, koji pozivlje na nemilosrdni teror masa protiv neprijatelja sovjeta.

Moskva, 30. (D. u.) Prema nekoj vesti imao je biti uapšen general Brusilov i prevezen u Kreml. General Brusilov nalazi se u lečničkoj nezi još iz vremena nemira u prosincu, kad je pretrpio porazanje. Njegovo uapšenje nosi značaj taoca. Imade dokaza da on sudjeluje pri proturevolucionarnom pokretu, no koji ne će biti saopćeni.

Domaće vesti.

Opet jedna nada u grob pala. Crna kobil, zašto nam oduzimaš ono, što nam je najpotrebitije, što je jedina naša nada u bolju budućnost? Svi verujemo, i sve svoje nade poažemo u mladju generaciju našeg podmlatka, naše omladine, u osvećenju, da će ta mladja generacija biti bolja i spremnija i ne će nositi u sebi pogreške starijih. A crna smrt ne samo da na frontama zločinačk. uništava mlade i još nerazvijene naše ljude, nego hara i iza fronte, a put joj utiru spremno prilike, u kojima danas živimo. Jučer je u nežnoj svojoj mladosti u 17. godini života izdahnuo u Medulinu Mirko Rajčić, gimnazijalni učenik i sin učitelja i vrednog rodoljuba Antuna Rajčića. Ucviljenim roditeljima naše saučesće a našem usnulom omladincu bila Inka jugoslavenska gruda, koja mu je za života tako bila mila!

Potamnenje prozora. Službeno se javlja: Pozivom na razglas potpisanog od 2. listopada 1915 br. Allg. 942-15 i naslednje, daje se do sveopćeg znanje, da će se svaki kućegazda prijaviti, koji, od nedelje 1. rujna t. g. iza 9 sata na večer ne bude propisno potamnio vlastitih prozora. Pula, dne 31. kolovoza 1918. C. kr. tvrdjavni poverenik: Hohenbruck v. r.

Prvi proces na okružnom sudu u Puli. Prekjučer je započeo prvi proces na okružnom sudu u Puli, i to radi krađe. Dozvole li nam prilike i prostor našeg lista donosit ćemo u buduće tečaj svih procesa, koji će se obdržavati na našem novom sudištu.

Delovanje ratnog pripomoćnog odbora. Pisarna puljskog ratnog pripomoćnog odbora uređuje sada u II. katu kuće ulica Arena br. 2, soba br. II u utorak od 4—5 i u petak od 4—6 s. posle podne.

Milodari za našu srednju školu u Puli. Preko uprave našeg lista položeni su sledeći doprinosi: Sakupljeno po gđicama Družetić, učiteljici i Ljubici Sladonja u našoj Alturi na dan Velike Gospe K 255-98. Od toga posebno sakupiše gospodjice Milka Turak i Ivana Lorencin K 62-98. Darovaše: po K 10—: Učitelj Zuccon, Sladonja Marija žena Milijina, učiteljica Družetić, Mukin čaća, Sladonja Ljubica; po K 7—: N. N.; po K 6—: Lorencin Luka; po K 5—: Polla Ivan, Kaica Ikić, Sladonja Josip, Lorencin Ive, Zuccon Luka, Ferderber. Grgo Sladonja, Braća Bucher, Borina Ivo, Segota Fumica, Kaić Antun; po K 4—: Vajda Fran, Hausmann Maks; po K 3—: Fumica Mohorović, Kirac Marija, Sifran Fran; po K 2—: Sladonja Andrica, Radeka Milka, Lorencin Milka, Vojak Ivan, Sladonja Andre, Waldi mama, Zmak Ana, Wekl, Ferenz; po K 2—: Gustin Josip, Segula Fran, N. N., Traversa Vekoslav, Basan Ivan, Fiorentin Josef, Buić Josip, Mohorović Josip, Kaić Justina, Ikić Fumica; po K 1—: Zorica Sladonja, Justica Sladonja, Ivka Zuccon, Jelica Sladonja, Olga Turak, Milka Turak, Antica Turak, Jelka Turak, Fumica Sladonja, Fumica Radeka, Tonka Sladonja, Ljubica Sladonja, Anica Radeka, Ruža Sladonja, Marija Sladonja, Marija Percan, N. N., Perić Anka, Mohorović, Perić Anka. — Zadnji iskaz K 60.582/72; sveukupno K 60.838/70. Budi hvala vrednim darovateljima! Živele sakupljačice! A druge sledile njihov primer!

Dopisli iz Istre.

Iz Marčane. Nije tomu dvadeset dana, što beše skoro unesrećena jedna seljakinja, koja je terala svog magarca sa vodom od kočije časnika iz Sladonjeve štacle. — Jučer je ponovno neki feldvebel praskao revolverom med kućama u mestu te se svratilo u kuću našeg Ante Radolovića, općinskog upravitelja, gde je hitcem revolvera ranio njegovu suprugu na levoj strani. — Mi smo znatiželjni, ako inađu nekoji u uniformi sve pravice, da nas civilne Jugoslavene gaze. — Videt ćemo i to. — Feldvebel je ovde i drugde poznata ličnost i to iz Trsta, sada u Vodnjama. (Sledi potpis.)

Narodno gospodarstvo.

Nova jugoslavenska oseguravajuća banka. Unutrašnje ministarstvo dozvolilo je „Jadranskoj Banci“ u Trstu, da ustanovi pomorsko oseguravajuće društvo „Atlanta“. Dionički kapital iznositi će 6 milijuna kruna.

Dubrovačko kupališno i hoteleko društvo sa sedištem u Pragu, koje namerava sazidati krasno kupalište u Srebrnom kod Dubrovnika, zaključilo je povisiti temeljnu glavnicu na 1,500.000 kruna. Kod ovog društva angažovan je većinom češki kapital. Prijave za nove dionice prima Ljubljanska kreditna banka i Jadranska banka.

Hrvatsko češka Industrijalna banka d. d. sa sedištem u Zagrebu osnovana je, te će doskora početi sa svojim delovanjem. Ravnateljem te banke izabran je g. Veljko Tomić, predsednikom I. Novotny, a potpredsednikom zagrebački gradski načelnik dr. St. Srkulj.

Sjetite se Crvenog križa!

Knjige
Dioničke tiskare

moгу se dobiti u
podružnici Jos. Krmpotić
ulica Franja Ferdinanda br. 3.

Pečatni vosak

dobiva se kod tvrdke
Papirnica J. KRMPOTIĆ - Pula.

**Velik izbor
listovnog papira**

u mapama i kutijama
preporuča

Jos. Krmpotić - Pula.

Oglasujte

u „Hrvatskom Listu“

Prosveta.

„Hrvatska Njiva“. Primili smo 33. broj revijalnoga tednika „Hrvatska Njiva“ s ovim sadržajem: Od uredništva: Jugoslavenska koncentracija. — Josip Pasarić: Jagličev rad u „Matici“. — Juraj Demetrović: Naša agrarno-politička bilanca (5. dio Agrarne reforme u Hrvatskoj). — Dušan Ivančić: Kako se knjiga doimlje mladeži? Smotra: Nešto o pomorsko-tehničkoj nomenklaturi s osobitim obzirom na pojam tonelate (Kapt. I. Carić); Gospodarska Smotra, sv. 4; Sociološko društvo (J-i); Suor' Maria Immacolata M. Kočine (Dr. D. P.); U povodu nekih muzičkih natječaja (Dr. Ernest Krajanski) itd. — Listak: Ivan Cankar: Sene. — Godišnja pretplata „Hrv. Njive“ iznosi K 36—; pojedini broj K. 1—. Narudžbe prima upravu lista u Zagrebu, Nikolićeva ulica 8. — U Puli dobiva se „Hrvatska Njiva“ u podružnici tvrtke Jos. Krmpotića u Fran Ferdinandovoj ulici br. 3.

Dnevne vesti.

Vojnik u orkvi poludio. Kako javlja „Novo Doba“ u Splitu, onomadne, oko 11 sati u jutro nakon mise u stolnoj crkvi Sv. Dujma popeo se mladi vojnik ratne mornarice na neke lestve i počeo da viče. U vici su se razaznavali povici: „Unterseeboot“... Ruhe... Torpedo... itd. Svet se u crkvi prepao i pohegao. Vojnik osta sam vičući u praznoj crkvi. Nakon malo dodjose neki mornari, pograbiše ga i povedoše, hrvajući se sa njim u gradsku bolnicu. Kako je i u bolnici strahno vikao, upraviteljstvo se obratilo vojničkoj vlasti, da bi se pobrinula za njega, jer je nemoguće da ga zadrži u bolnici i radi oskudice mesta i radi uznemirenosti bolesnika. Posle podne prenesen je privremeno u tamošnju vojničku bolnicu.

Na smrt osuđen i ustreljen scouboljac. U Zagrebu je ovih dana bio na smrt osuđen i ustreljen vojnik Ilija Adžić, koji je umorio svog cca.

Protiv uporabe latinskog jezika na bečkoj univerzitetu. Više profesora bečke univerzite započelo je akciju protiv uporabe latinskog jezika kod doktorskih promocija, koji neka se nadomesti sa nemačkim. Sa tom stvari se je bavio već akademski senat.

Vojničke i mornaričke vesti.

U službu dolazi: Garnizonsko nadzorstvo: Satnik Herti; lučko lečničko nadzorstvo na brodu Njeg. Velič. „Gammli“; lečničko nadzorstvo u vojarni ratne mornarice: zdravstveni poručnik u pričuvi dr. Wirtinger. Delovanje mornaričkog kupališta. Današnjim danom opet počima delovanje u mornaričkom kupalištu (Marinebad).

Mali oglasnik

Iznajmljuje se stan od četiri sobe, sobice, kuhinje i kupaoone sa plinom i vodom u ulici „Monte Rizzi“ br. 3.

Kupite bi se **živići stroj**, koji šlje tanje i deblje stvari. Obratiti se u ul. Kandier 62-II

Izgubila je siromašna devojka: od ulice Franja Ferdinanda, do Clivo Cappitolno platno za jednu bluzu. Pošten čovek, koji ga je našao, nek ga povrati kod uprave lista.

Dobit će nagradu u živežu ili novcu onaj, koji nadje stan ne u sredini grada od dve sobe sa kuhinjom i drugim potreplinama. Javiti kod uprave lista.

Prodaju se stolovi i police za dućanski po ao. — Božić, ulica Leme br. 9. (Brdo Kastanjer).

Rabljene pokućstvo kupuje i prodaje tvrtka **Wip Barbanč** Sižanska ulica.

Umoljavaju se p. n. gg. članovi konsumnog magazina ratne mornarice, da bi knjižice za kupone skupa sa upisanim blagajničkim kuponima počam od 1. rujna predali u prostoriji na sredini konsumnog magazina.

Tužnim srcem javljamo prijateljima, rodbini i znancima, da je naš dobar i dragi sin i brat

Mirko Rajčić

gimnazijalni učenik

dne 31. kolovoza o. g. u 17. g. života u Gospodinu preminuo. Mrtve ostanke pokopat će se na groblju u Medulinu 1. rujna u 5 sati posle podne.

Medulin, dne 31. kolovoza 1918.

Antun i Marija
roditelji.

Olga, Erminija i Eleonora
sestre.

33. broj revizije... koncentracija... Smotra: Nešto o osobitim ob-... Carić; Gospo-... društvo (J-j)... (Dr. D. P.)... (Dr. Ernest... Sene... iznosi K 36-... upravljanje lista... Pulji dobiva se... Jos. Krmpo-... 3.

Novo... 11 sati u jutro... se... ke lešve i po-... povlaci: Un-... Sv... k osta sam vi-... dodjše neki... hrvaljući se sa... voljničkoj vla-... je nemoguće... mesta i radl... ne prenesen je... nicu.

U... sudben i ustre-... svog cca... na bečkoj uni-... se započelo je... rod doktorskih... sa nemačkim... mski senat.

estl... zorstve: Satnik... Njeg. Velič... ratne mornarice... danom opet... (Marinebad).

aju se... za dućanski... žić, ulica Leme... (Kastanjer).

pokuštvo... odaje tvrika... (Marinebad) ulica.

konsumnog... knjižice za... ičkimi kupov-... rostoriji na

inu... ulinu

a, da

inu... ulinu

Talijana prije i sada 8, dočim je stanovništvo u ovoj općini u 1900. godine bilo je 2869, a sada 3074. Stano-... hrvatski 8, slovenski 2, drugi 3. hrvatski 2924 ili 100%.

7. Općina Vrbnik.

Opće škole u Vrbniku... 3091 stanovnika... 3074 stanovnika... 2924 stanovnika... 2937 stanovnika.

3091 stanovnika... 3074 stanovnika... 2924 stanovnika... 2937 stanovnika.

3091 stanovnika... 3074 stanovnika... 2924 stanovnika... 2937 stanovnika.

3091 stanovnika... 3074 stanovnika... 2924 stanovnika... 2937 stanovnika.

3091 stanovnika... 3074 stanovnika... 2924 stanovnika... 2937 stanovnika.

3091 stanovnika... 3074 stanovnika... 2924 stanovnika... 2937 stanovnika.

3091 stanovnika... 3074 stanovnika... 2924 stanovnika... 2937 stanovnika.

3091 stanovnika... 3074 stanovnika... 2924 stanovnika... 2937 stanovnika.

3091 stanovnika... 3074 stanovnika... 2924 stanovnika... 2937 stanovnika.

Table with columns: talijanske, hrvatske, druge, ukupno. Rows for total population and school enrollment.

Tijekom rasprave pojedinih općina krčkog kotara rekoh već, da mi se čini čudnovatim, što je toliko djece krčkog kotara bilo bez ikakove obuke, nu nemoguće to nije. Ovo 425 djece su djeca hrvatskog općevnog jezika.

1. Popis pučanstva. Prama popisu pučanstva od dne 31.-12. 1910. imala je općina Puntar — osim 17 ino-... hrvatski 17, slovenski 3057.

6. Općina Puntar.

Na svako 46 stanovnika hrvatskog općevnog jezika dolazi 1 hrvatski učitelj, a na svakog slovenskog učitelja dolazi 1 slovenski učitelj. Na svako 80 djece dolazi 1 učitelj, a na svakog učitelja dolazi 80 djece.

Na svako 612 stanovnika hrvatskog općevnog jezika dolazi 7 hrvatskih učitelja, a na svakog učitelja dolazi 87 djece. Na svako 2229 stanovnika hrvatskog općevnog jezika dolazi 3 učitelja, a na svakog učitelja dolazi 743 djece.

Na svako 2229 stanovnika hrvatskog općevnog jezika dolazi 3 učitelja, a na svakog učitelja dolazi 743 djece. Na svako 2229 stanovnika hrvatskog općevnog jezika dolazi 3 učitelja, a na svakog učitelja dolazi 743 djece.

5. Općina Omišalj.

1. Popis pučanstva. Prama popisu pučanstva od dne 31.-12. 1910. imala je općina Omišalj — osim 10 ino-... hrvatski 3, slovenski 2229.

polaze školu, računavši amo samo javne škole i javne učitelje. Škole polazi, ubrojivši ovamo i ono 100 djece u Družbinjoj školi, 595 djece, a sve bi djece moralo biti 647, dakle 52 djece u ovoj općini ne polazi nikakove škole, što su svakako djeca hrvatskog općevnog jezika.

3. Općina Dubašnica.

1. Činjenice: 1. Popis pučanstva. Prama popisu pučanstva od dne 31.-12. 1910. imala je općina Dubašnica — osim 18 ino-... hrvatski 14, slovenski 3, njemački 4.

Ono 14 stanovnika talijanskog općevnog jezika su: u Bogovićima 4, u Malinskoj 7 i u Pinezićima 3, a ono 4 njemačkog općevnog jezika su u Malinskoj. Stanovnika hrvatskog i slovenskog općevnog jezika bilo je godine 1900. nabrojeno u ovoj općini 2884, a 10 godina kasnije 2992, a talijanskog općevnog jezika prije 36, a sada 14, dočim je stanovništvo u ovoj općini naraslo od 2884 na 3010 ili za 126 ili nešto više od 4%.

2. Stanje škola: U ovoj općini su bile 31.-12. 1913. škole sve pokrajinske i hrvatske i to: u Dubašnici: 3-razredna mješovita sa 3 učitelja, sile i 198 djece; „Milohničima: 1-razredna mješovita sa 1 učiteljem, sile i 78 djece; „Poljicama: 1-razredna mješovita sa 1 učiteljem, sile i 97 djece.

Na svako 598 stanovnika hrvatskog i slovenskog općevnog jezika dolazi 1 pokrajinski hrvatski učitelj, a na svakog hrvatskog pokrajinskog učitelja dolazi 55 djece, koji polaze školu. Škole polazi 373 djece a

ENNA lista : U pretplati
bitavu god. K 48—
polugodište K 24—
mesečno K 12—, me-
dno K 4—, u malopro-
daji 16 fl. pojedini broj
1881 primaju se u
apravi lista trg Custosa i

W. andro

Sastanak slave

Neposredno za...
kompetentnih predstav...
publjani, sastali su se 2...
javnici mlađe inteligenci...
jugoslavenske u Zagreb...
aminih referata o stanja...
iju naroda i nakon je...
e pitanje nacionalnog oslo...
sljaskog i jugoslavensko...
i destruktivnim pred...
ivo te prema tome zaht...
o, omladina — kao pr...
odna se — jednodušno se...
ada treba da stupi u uzi...
ajpotrebni realni predu...
navanja i zajedničkog r...
ni saobraćaj i življenje...
centrima nacionalnog osl...
skim mestima triju slav...
što se danas presantr...
stupak u borbi i radu za...
olidnost i trajnost buduće...
slavenskih naroda u...
medjusobnog upoznan...
ekonomskih potreba...
koja se na vrelu, u nac...
poznala sa narodnim...
boči će i njihove ideale...
eti će da se požrtvova...
nih.

S obzirom na ovaj n...
mladina na svom sastank

Rezolu

Sastanak poljskih, d...
slavenskih akademičara od...
Zagrebu zaključio je jedno...
Imajući u vidu što už...
čkoslovačke, poljske i...
osti i držeći da već sada...
pripravi sve potrebne pre...
alnih osnova toga saveza, a...
iju naroda proglašuje:
Svi naši akademičari:
jugoslavenski, koji su upu...
sokih škola u granicama A...
studiraju na slavenskim s...
pojedincima ne može i ne...
dranja na neslavenskim vi...
slučaju da su stipendijama...
na na slavenskim sveučiliš...
socijalne struke.
Učesnici sastanka obv...
užem narodnom krugu u na...
nužnu propagandu i pripravi...
da se sa materijalne stran...
studiranju slavenskim univer

RATNI IZV

Austro-ug...
Beč, 1. (D. u.) Služber...
dogadjaja. — Poglavic...
Nemač...
Berlin, 1. (D. u.)
strana službeno javlja: Zap...
skupine naslednika prestolja...
pukovnika pl. Böhna: Izmedj...
svrali smo našu frontu trme...
l. bočen na Hazebrouck. Ko...
neprijatelju brdo Kemmel. K...
nekoliko dana, nije neprijate...
Englez provalio s jakim sila...
lijama. Mešana odelenja, št...
polju naših novih položaja, s...
dodiru. Neprijatelj je zapos...
preko Bailleula—Nieuw Berqui...
cesti Arras—Cambrai skršiše...
navale pred našim linijama. I...
puta opetovane navale neprij...
courta i Vaulx-Vraucourta. U...
estase Ballecourt i Ecoustcou...
telja. Izmedju Morvala i Peron...
australske divizije po žestok...
vala i jugozapadno od Rancou...
Buchavesnes bio je održan pr...
jug ide naša linija, iza zaključ...
Bouchevesnes—Peronne. Osu...
neprijatelja, da predje Sommu...
lake navale Francuza izmedju...
kanalskoj poziciji i gorskom r...
od Noyona. Francuske divizij...
na večer na obim stranama N...
paljbi. Kod Rouya suzbili su

Opći pregled krčkog kotara.
Na temelju popisa pučanstva od dne 31. decembra 1910. ima u
krčkom kotaru — osim 123 inostranca i 1 vojnika — 21.135 stanov
nika, kojima je općevni jezik:
slovenski . . . 24
talijanski . . . 1544 ili 7%
hrvatski . . . 19.533 ili 92%
drugi . . . 5

Broj je stanovništva u krčkom kotaru pao od 1900.—1910 od
140 na 21.135.
Broj je stanovnika talijanskog općevnog jezika narastao u prošlom
godištu od 1522 na 1544.
Broj je stanovnika hrvatskog općevnog jezika narastao u prošlom
godištu od 19.480 na 19.533.
Gornji nam brojevi pokazuju, da je Krčki kotar skoro isključivo

Opći pregled krčkog kotara.
Na temelju popisa pučanstva od dne 31. decembra 1910. ima u
krčkom kotaru — osim 123 inostranca i 1 vojnika — 21.135 stanov
nika, kojima je općevni jezik:
slovenski . . . 24
talijanski . . . 1544 ili 7%
hrvatski . . . 19.533 ili 92%
drugi . . . 5

Broj je stanovništva u krčkom kotaru pao od 1900.—1910 od
140 na 21.135.
Broj je stanovnika talijanskog općevnog jezika narastao u prošlom
godištu od 1522 na 1544.
Broj je stanovnika hrvatskog općevnog jezika narastao u prošlom
godištu od 19.480 na 19.533.
Gornji nam brojevi pokazuju, da je Krčki kotar skoro isključivo

Opći pregled krčkog kotara.
Na temelju popisa pučanstva od dne 31. decembra 1910. ima u
krčkom kotaru — osim 123 inostranca i 1 vojnika — 21.135 stanov
nika, kojima je općevni jezik:
slovenski . . . 24
talijanski . . . 1544 ili 7%
hrvatski . . . 19.533 ili 92%
drugi . . . 5

Broj je stanovništva u krčkom kotaru pao od 1900.—1910 od
140 na 21.135.
Broj je stanovnika talijanskog općevnog jezika narastao u prošlom
godištu od 1522 na 1544.
Broj je stanovnika hrvatskog općevnog jezika narastao u prošlom
godištu od 19.480 na 19.533.
Gornji nam brojevi pokazuju, da je Krčki kotar skoro isključivo

Opći pregled krčkog kotara.
Na temelju popisa pučanstva od dne 31. decembra 1910. ima u
krčkom kotaru — osim 123 inostranca i 1 vojnika — 21.135 stanov
nika, kojima je općevni jezik:
slovenski . . . 24
talijanski . . . 1544 ili 7%
hrvatski . . . 19.533 ili 92%
drugi . . . 5

Broj je stanovništva u krčkom kotaru pao od 1900.—1910 od
140 na 21.135.
Broj je stanovnika talijanskog općevnog jezika narastao u prošlom
godištu od 1522 na 1544.
Broj je stanovnika hrvatskog općevnog jezika narastao u prošlom
godištu od 19.480 na 19.533.
Gornji nam brojevi pokazuju, da je Krčki kotar skoro isključivo

Opći pregled krčkog kotara.
Na temelju popisa pučanstva od dne 31. decembra 1910. ima u
krčkom kotaru — osim 123 inostranca i 1 vojnika — 21.135 stanov
nika, kojima je općevni jezik:
slovenski . . . 24
talijanski . . . 1544 ili 7%
hrvatski . . . 19.533 ili 92%
drugi . . . 5

Broj je stanovništva u krčkom kotaru pao od 1900.—1910 od
140 na 21.135.
Broj je stanovnika talijanskog općevnog jezika narastao u prošlom
godištu od 1522 na 1544.
Broj je stanovnika hrvatskog općevnog jezika narastao u prošlom
godištu od 19.480 na 19.533.
Gornji nam brojevi pokazuju, da je Krčki kotar skoro isključivo

4. Općina Krk.

I. Činjenice:
1. Popis pučanstva. Prema popisu pučanstva od dne 31.12.
1910. imala je općina Krk — osim 37 inostranaca — 2159 stanovnika,
kojima je općevni jezik:
njemački . . . 19 slovenski . . . 14
talijanski . . . 1494 ili 68% hrvatski . . . 630 ili 30%
drugi . . . 2

Popis pučanstva navadja općevni jezik:
njemački talijanski slovenski hrvatski drugi
u Vrhu: 418
u Krku: . . . 19 . . . 1494 . . . 14 . . . 212 . . . 2

Stanovnika hrvatskog i slovenskog općevnog jezika bilo je go-
dine 1900. nabrojeno u ovoj općini 580, a 10 godina kasnije 644.
Stanovnika talijanskog općevnog jezika bilo je godine 1900. na-
brojeno 1435, a 10 godina kasnije 1494.
Stanovništvo je u ovoj općini naraslo u 10 godištu 1900.-1910.
od 2074 na 2159, ili za 85 ili 4%.

2. Stanje škola: U ovoj su općini bile 31.-12. 1913. ove škole

1. pokrajinske
a) talijanske:
u Krku: 3-razredna mješovita sa 5 učitelj. sila i 226 djece;
b) hrvatske:
u Vrhu: 1-razredna mješovita sa 1 učitelj. silom i 62 djece.

2. zasebna
Družbina škola:
u Krku: 1-razredna sa 1 učitelj. silom i 24 djece.

U krčkom kotaru bile su 31.-12. 1913. ove škole:

1. pokrajinske
a) pučke muške škole:
talijanske hrvatske
— tri 2-razredne sa 7 učitelj. sila;

b) pučke ženske škole:
talijanske hrvatske
— tri 2-razredne sa 7 učitelj. sila;

c) mješovite pučke škole:
talijanske hrvatske
jedna 3-razredna sa 5 učitelj. sila. jedna 4-razredna sa 5 učitelj. sila;
tri 3-razredne " 9 " "
tri 2- " " 6 " "
osam 1-razrednih " 8 " "

2. zasebne škole:
talijanske hrvatske
— dvije 1-razredne sa 2 učitelj. sila.

Iz navedenog zaključujemo, da je bilo u krčkom kotaru učitelja:
talijanskih hrvatskih
pokrajinskih 5 42
zasebnih — 2

Broj polaznika bio je na školama:
talijanskim hrvatskim ukupno
pokrajinskim 226 2626 2852
zasebnim — 124 124
Ukupno 226 2750 2976

Budući da je bilo na talijanskim pokrajinskim školama namješteno
57 učitelja, a iste je polazilo 226 djece, to otpada na 1 pokrajinskog
talijanskog učitelja 45 učenika, a 1 pokrajinski talijanski učitelj dolazi
na svako 309 stanovnika talijanskog općevnog jezika.

Na hrvatskim pokrajinskim školama bilo je namješteno 42 pokra-
jinska hrvatska učitelja, a ove je škole polazilo 2626 učenika, te otpada
na 1 pokrajinskog hrvatskog učitelja 62 djece (kod Talijana 45), a
1 pokrajinski hrvatski učitelj dolazi na svako 465 stanovnika hrvatsko-
slovenskog općevnog jezika (kod talijanskih škola 1 učitelj na svako
309 stanovnika talijanskog općevnog jezika).

Kada bi i na jednog pokrajinskog hrvatskog učitelja otpadalo 45
učenika, kako je to kod talijanskih škola, onda bi moralo biti na